

Geen keus

Homoseksualiteit valt niet te genezen. Niet met gebeden, met elektroshocks en ook niet met braaktherapie.

Nu, in de nadagen van president George Bush, wordt in het christelijke Amerika de klok weer teruggedraaid. Er is een 'ex-gay-movement' actief die homoseksualiteit beschouwt als een ziekte waarvan je kunt genezen. Honderden klinieken en therapeuten zijn op dit gebied actief en er wordt geclaimd, maar niet bewezen, dat 30 procent van diegenen die in therapie zijn gegaan, geneest. In de klinieken word je voor 2.500 dollar gedurende twee weken en voor 6.000 dollar gedurende zes weken 'behandeld'. Therapeuten zijn veelal zelf ooit homoseksueel geweest, maar zeggen na een therapie omgeturnd te zijn tot ware 'family men'. De tegenbeweging 'It is O.K. to be Gay' wijst erop dat de therapieën berusten op het conditioneren van schaamte, stigmatisering en discriminatie van homoseksuelen. Suïcides zijn het gevolg.

Alles wijst op een vroege programmering van onze seksuele oriëntatie in de baarmoeder, waardoor deze de rest van ons leven vastligt. De omgeving na de geboorte heeft hier geen invloed meer op. Zelfs de Engelse kostscholen zouden niet leiden tot een verhoogde frequentie van homoseksualiteit in volwassenheid. Ik dacht dat het 'genezen' van homoseksuelen een typisch Amerikaans-christelijke dwaling was, maar tot mijn verbijstering gebeurt het in Nederland ook. In de Pinksterkerken vinden *healings* plaats waarbij men door het gebed tegelijkertijd genezen zou worden van zijn homoseksualiteit en van de HIV-besmetting, om vervolgens uitgehuwelijkt te worden aan een vrouw van de kerkgemeenschap. Het is niet alleen misleidend, maar levensgevaarlijk als seropositieven denken dat ze zo genezen zijn en geen medicijnen meer nemen.

Het achterhaalde idee dat we vrij zouden zijn om onze seksuele oriëntatie te kiezen en dat homoseksualiteit dus een verkeerde keuze is, veroorzaakt nog steeds veel ellende. De verhalen die ik hoorde toen ik een lezing hield voor ContrariO maakte me duidelijk dat voor Nederlandse homoseksuelen van gereformeerde huize hun seksuele oriëntatie nog steeds aanleiding kan zijn voor een vreselijke worsteling. Tot voor kort werd homoseksualiteit ook door de geneeskunde als een ziekte beschouwd. Pas in 1992 werd homoseksualiteit verwijderd uit de ICD-10 (International Classification of Diseases). Tot die tijd heeft men geprobeerd om mannen van hun homoseksualiteit te 'genezen'. Het idee dat de sociale omgeving richting geeft aan de ontwikkeling van onze seksuele oriëntatie heeft tot grootscheepse vervolging geleid. De opvatting van nazi-Duitsland, verwoord door Hitler zelf, dat homoseksualiteit net zo besmettelijk zou zijn als de pest, heeft tot het onvoorstelbare geleid: eerst vrijwillige castraties, toen verplichte castraties en toen het systematische vermoorden van homoseksuelen in de concentratiekampen.

Een belangrijk argument tegen het idee dat homoseksualiteit een *lifestyle*-keuze zou zijn of onder invloed van de omgeving zou ontstaan, is de gebleken onmogelijkheid om mensen van hun homoseksualiteit af te helpen. Men kan het zo gek niet bedenken of het is uitgeprobeerd: hormonale behandelingen, zoals het toedienen van testosteron of oestrogenen, en castraties. Behandelingen die wel het libido, maar niet de seksuele oriëntatie beïnvloedden. Ook zijn er elektroshocks gegeven en epileptische insulten geïnduceerd. Gevangenisstraf werkte ook niet, met als triest voorbeeld de ontluistering van Oscar Wilde. Ook testistransplantaties werden toegepast met een 'succesverhaal' van een homoseksuele man die daarna de verpleegster in haar billen kneep. Natuurlijk werd er ook psychoanalyse uitgeprobeerd en tevens is het braakmiddel apomorfine gegeven in combinatie met homo-erotische plaatjes om mannen van hun homo-erotische gevoelens af te brengen. Het verhaal gaat dat het enige effect was dat als de therapeut binnenkwam de mannen al begonnen te braken, maar hun homo-erotische gevoelens verminderden niet. Tevens zijn hersenoperaties uitgevoerd bij homoseksuele mannen, die vervolgens als de behandeling effect had strafvermindering kregen. Natuurlijk zeiden alle mannen altijd dat het effect had.

Daar geen van deze ingrepen tot een goed gedocumenteerde verandering van seksuele oriëntatie heeft geleid, kan er weinig twijfel over bestaan dat in volwassenheid onze seksuele oriëntatie vastligt en niet meer te beïnvloeden is. Als ook de kerken in Nederland dat eens zouden accepteren, dan zou het leven van een groot aantal van hun jonge leden er een stuk gelukkiger uitzien. En dat zou toch het doel van de kerken moeten zijn?

Dick Swaab

De auteur is hoogleraar in de neurobiologie aan Universiteit van Amsterdam. Hij is verbonden aan het Nederlands Instituut voor Neurowetenschappen. Vragen en reacties kunt u sturen naar Zbrieven@nrc.nl